

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ జానకీమానసవిహారాయ నమః

పుష్పబాణవిలాసము.

శా ॥ శ్రీమిస్వ్రిజకాంత లెల్లతమినా శ్లేషం
బులన్ జేయగా। భామంబౌ కుచపీడ జందనము
త్తాపోవన్ సుగంధాంగుడై। వ్రిమ్స్థానవిలోల త
న్నైలగినిర్ని ద్రాప్తిరాగాక్షుడై యామెత్రై ససిరిస్వ
హంచుహారిమృత్యంతము న్ప్రోచుటన్ ॥

శా ॥ సీతాశోక వినాశకుండు శుభసం శీలుం
డు భక్తాబ్జసం। ఘాతాదిత్యసమాన తేజుడు లస
ద్గాంభీర్య పాథోధియున్। దైతేయాదిప్రవిప్రధా
యుతుడు నిత్యప్రజ్ఞుడయ్యంబనా। జాతుండెప్పు
డు బ్రోచుగాతవర వాగ్జాలంబు మాకిచ్చుచున్ ॥

గీ ॥ తల్లి తొడపైని గూర్చుండి యుల్లములర।
లాలనము జేయ మిరుచు లీలమెరయు। ద్వాదపపద
మ్మును సద్దయాదృష్టితోడ। జూచినాకృతి నెప్పు

డు బ్రోచుగాత ॥

సీ॥ ఆదిత్యమకుటాంచ లాబ్జరాగ ప్రభాదీ
పిత పాదయేతెరవమిన్న । మంచార ఘనసారకుం
ద సత్సందోహచందన దేహయేచారుగాత్రి । కన
కారవిందభాదన మత్త రాజమరాళ సంఘర్వయే
తాజవదన । వల్లకీపుస్తక వరదండ శుకవిరాజత్పా
ణిపద్మయేసారసాక్షి । యమ్మహావాణి గోపకన్యా
విలోలు । చరితశృంగార కావ్యంబుగ రచియిక ।
నానతిచ్చెడు నాదుజిహ్వాగ్రమందు కాపురము జే
యుగాతన కల్మషమున ॥

సీ॥ సకలపురాణార్థ చాతురీధుర్యుండు ఘన
కావ్యనాటకగ్రంథవేది । పరవాదులని యెడుద్వి
రదంబుల జయింపసింహ్వాకిశోరమై చెలువుమీరు ।
శంకరవరజటా జాలసంగత మహాగంగా ప్రవాహా
నుకారిచతుర । వాఙ్నిధినిత్యవైకుంఠపాదపూ
జానూనసంతుష్ట మానసుండు విమల వేలావివం
శాబ్ధి హిమకరుండు । భాసమానోరుకీర్తి సుబ్బన్న
శాస్త్రి । గురువరుని మాతులుని పాదసరసిజముల ।

నాదుమనమున బూజింతు సాదరమున ॥

గీ॥ వ్యాసవాల్మీకి శుక కాళిదాసదండి మా
ఘబిల్హణ భవభూతిమల్లినాథ। బాణచోరాది సం
స్కృతభవ్యకవుల। నాత్మలో నెంచి బూజింతు న
నవరతము ॥

గీ॥ పుష్పబాణవిలాసాఖ్య బొల్పెసంగ। గ్రం
థమును దెల్గుజేయంగ గడగినాడ। మహితతావక
కారుణ్యమహిమ జేసి। భారమంతయు నీదె సూప
వనతనయ ॥

ఉ॥ కాంతుడు దృష్టిగోచరుడు గాగనుదో
యివికాసమందెనే। కాంతమునందు జేరపులకల్
గిడెన్దనువల్లి నెల్లన। య్యంతికి గుబ్బలంట తమకిం
చుతరిన్ జనియించెకంపము। త్యంతమువీడె నీవి
యు స్వయంబుగ కౌగిలి గోరుసంతటన్ ॥

మ॥ దరహాసోజ్వల వాననాంబుజయు వృ
త్తస్వస్తనసస్రస్తనుం। దరచేలాంచల భాగయౌచు
విలసత్కాంతి స్విరాజిల్లునుం। దరియాసన్న జన
ప్రతారణము సంచాత్స్వర్యము నొప్పిందితా। వరనే

భ్రాంతికమంబువాణి బ్రతిసరింపం జేసి భావంబుపైన్ చిరకుసుమాల స్పందీ యుష్ణంబునసుం జేర్కొనెప్పగా జూచెదన్ ॥

చం॥ చెలియ సమూహవిలాసిల పెన్నుపవాంపు చు సాండ్రమైదల్ । ద్వారితసుమాపంక్తినయి కమ్మని తావులు గుమ్మరింపుచున్ । లలితల తాసినుంబుము వి లాసగతిన్గను పట్టుమూడుమా । లలిమంచి తాదికం బులు చెలంగగ జేసినగాని యిచ్చటన్ । చెలియ గజాల రెవ్వరును దీనిబికత్వసు లుల్లసిల్లుటన్ ॥

సీ॥ అరుణోష్ఠముసు జూచి యలబింబమో యనుభ్రాంతిచే గొరికెనే పల్లవాంఘ్రి । పావన వ్యాప్తిచే ధమ్మిల్లమదవిడె కస్తూరికా తిలకంబు స్వేద । జలబిందువులచేత జారెను దేహంబు కంట కచ్చన్నమైగానబడియె । కర్ణజ్వరంబుగా కంక ణంబులు ఘల్లుఘల్లని మ్రోయగా గాఢమతిని । యడవి శుకమునకైయిట్టు లడవిఘొల్లు । సిగ్గువిడ నాడి దిరుగంగ జెల్లునమ్మ । భీతిలేకను నీయాడవి డ్డయిపిగొ । పుష్పములగోసి చనుదెంచె బుష్ప

బోఁడి ॥

శా॥ జాబింబైట చెలంగు నాకక్రచెయిచే
జటిదోయిపై జేర్చుచున్। నేరౌహాస్త్రముసద్యము వి
మకబరిస్వేదాప్తి తాంబూలలి। క్రౌరమ్యాప్తియు
సల్పచంపనయున్నై యద్దాస్త్రితాలల్పినా। గా
రాజిల్లుచు వచ్చుచుండెను ప్రియాగా రంబునుం
డి త్రరిన్ ॥

ఉ॥ నాతిరో యూరదేశమును నాభిభడేగన
ఘుంచు జింతచే। నాతతలోకముత్ప్రదుషు నాశ
శినాకు విరోధియయ్యెనం। ఘాతమదాతి రేకపిక
పుంజకలధ్వని దుఃఖదంబెయగా। నీతరి నిష్కుటాని
లముతే మొహరించెను ప్రాణసంతతిన్ ॥

చం॥ విరహజ తాపశాంతికిని వేడియించి
నకమృపల్లవో। తక్రపమయతల్పకంబు కరకంజ
ముచే దపియింప జేయుచున్। స్మరదహనాతితప్త
యగు మంజులగాత్రవియోగ దుఃఖమున్। హార
హార చెప్పశక్యమగు నాఫణిరాజున కైన నెచ్చెలీ ॥

సీ॥ పరిపూర్ణ చంద్రుంమ పంకేజముండునబ

వర్షింపు చుండెను ప్రభసువదలి । కువలయ ద్వ
యమున ధవళ మౌక్తికసంహతి జన్మించె స్వర్ణ
రుచిని । నలవారు లతయందు సద్యసత్త్వము దగె
కోమలసార సకుట్మలముల । సంస్పర్శనాతన సరిక్స
మోహంబు విక్రాంతత్వమును బొందిగానబడియె ।
నిట్టియుత్పాత హేతువు లెల్లజూచి । యేమిసంభవ
మగునో కోయిచటసంచు । దూరదేశాట నేచ్ఛను
దూరినూని । వేసియుంటినినుష్టు ఓవిమలచరిత ॥

చం॥ కలువలబోలు కన్నుగవకాంత్రరో నా
డిన దేమి నీకు స్వే । దలితబిందువు ల్వాపనతామర
సంబున మౌక్తికప్రభన్ బలిసెను జాలనిశ్వసితహా
యువులు న్దగెచంద్రికాతప । స్థలములరాక పోకల
ను చారుశుభాంగిరో నానిమిత్తమై । యలసట బొం
దినావు గదె పోయిటు వ్యర్థముగాగ నిప్పుడున్ ॥

చం॥ చకితేణీసమ నేత్రమైన చెలితా సంతా
పదుఃఖంబుచే । వికలంబై నవసంతత ధర్మము వెసన్వీ
క్షించి రాశీభవ । త్ప్రకటాగ్ని ప్రభనొప్పు పల్లవ
ల సత్పర్యంక భాగంబుపూ । నికచేజావగ గోరి

బొందెగదవే నీరేజపత్రేక్షణా ॥

మ ॥ కలకంఠంబుల సుస్వరంబులమహాత్కా
రిన్న్యముస్సక్షిణా । నిలదాక్షిణ్య విహైన్యముస్సశి
లసన్ని కంఘ్రిత్రిగ్మత్వమా । జలజాతాసన మారణ
త్వముసకు స్సన్నా హాముజ్ఞేయుగా । విలసల్లోలత్ర
ణత్వదాగమున నత్ప్రితిస్ఫుపిన్ని ల్చనా ॥

చం ॥ కనుగవ నీరుబెట్టకుము కాటుకబోవు
ను తల్పమందు వే । దనమును బొంది పొర్లకుము త
కు్కవయౌగవ యంగరాగమున్ । పనివడి వేడి ని
శ్శ్వసితే పలక్తిమరల్పుము పుష్పహారముల్ । గనజె
డిపోవుచున్న వవె కాంతరొ నీపతివచ్చు వేళయున్ ।
జనగనులేదు సుస్మిటుల నల్పకు మన్యమతి స్దలో
దరీ ॥

మ ॥ జనరమ్యోరు విలాన భాసురయునై
చందాస్యలోలభ్రులో । చనసంజ్ఞన్ జెలికత్తెలెల్ల
గనగా సంభాష ణల్బ్రాతితో । తనివిజ్ఞేయుచు నం
జనంబు నయనద్వంద్వంబు నందుంచుచున్ । ఘన
పీనస్తన రత్న హారము వెసన్గప్పె స్తుకూలంబుచేన్ ॥

సీ॥ రాకాసుధాంశుండు రమ్యమౌ మోము
నా ఘ్రాణించుచుండెను గర్వమునదీగ । జిగిడాలచే
మించి దైన్యంపు బింబంబు నోష్ఠ చుంబనమున
నొప్పియుండె । రమ్యసారసము లచ్ఛాయ బిగిగ
ద్బిగుబ్బల నంటంగ గోరుచుండె । రక్తాబ్జములతో
భరమ్యమౌ కరముల పొందిడి క్రీడింపుచు పొల్ప
సంగె । పల్లవంబులు జూడంగ పాదములకు సేవ
గా వింపుచుండె విశేషముగను నిట్టిత్రిలోక్య
సుందరి నెచటనైన । జూచి విన్నయైన నుంపమా
సారిదినెపుడు ॥

ఉ॥ దూతిరొనీకు చెప్పనని తుష్టియలర్పగ
జేసినావహా । యాతతబుద్ధినీకు సరియుంగ నల
స్వవిభోనగానగ । ష్టాతతవైతివీకట చారుశుభాం
గిరో నామిత్రమై । స్ఫీతముత్తైన పుణ్యములు సిద్ధిని
బొందునె కష్టమొందమిన్ ॥

ఉ॥ కొప్పున పూలమాలికలు. గుచ్చెదు క
స్తురి బొట్టునైననా । యొప్పుగవక్త్ర పద్మమునను
చెదు పూర్వముబోతె రేవిగా । యొప్పుల కుప్పవై

నచెలి యుండదు నాదుసమీప భూమిలో । నిప్పు డునిట్లు జేయుటకు నేమి యపక్రియ జేసినాడ నో ॥

సీ ॥ ఏకాంత మందున నింపుగాఁజెక్కుల ముద్దులు గొనుటయు మోహముమర । గాఢసంశ్లేషంబు గబ్బిగుబ్బలచేత నంటుట మొదలుగానగ్గలంపు । లీలలనన్నిటి లేశంబులేక మన్మార్గుల భయముచే మరచినావు । తేనియల్గారగా తియ్యని పలుకులు పలుకంగమున్నట ప్రాయమయ్యె । నంధునకునైన దుఃఖంబు నావినాడ । భువన మోహనమైన నీపుణ్యదేహ । దర్శనంబైన గాదయ్యె తరళనేత్రి । యందునకు చాలదుఃఖంబునందుచుంటి ॥

సీ ॥ ఇంపుగా నున్నప్పుడే వధూతిలకంబు మలినాంకుడైన యాజలజరిపుని । స్మేరాననంబున నిగ్గునొందించెనో తీపారుపలుకుల నేపుమీరు । మందిర కీరసన్మధుర వాక్యంబునే ప్రొద్దున నిందించి పొల్పెసంగె । నిట్టూర్పుగాలిచే నీర దామోదాతి సంశ్లిష్టమైన ప్రాసనలదసరు । మంద మారుతము

లన్నిష్టు నిందఁజేసె । నట్టిసుందరి నీవిరహంబుచేత । చంద్రశుక వాయువులచేత జాలమూర్ఛ । నొందిబహు దుఃఖములచేత గుందుచుండె ॥

శా ॥ ఆనారీమణి నవ్వు వెన్నెల మహోహైన్య త్వముం బొందుచీ । ఆనాదంబు శ్రవఃకఠోరమగు గానంబుం బోసంగింపన । మ్లానత్వంబును జెందు నుత్పలములెల్లన్ దృగ్ద్వయీసన్నిధిన్ । మ్లానత్వంబును బొందు మేనిరుచి చేమాయున్ దటిద్వల్లియున్ ॥

సీ ॥ తెల్లవారినయంత వల్లభనస్జూడ మందిరంబునకున మందగతిని । నేకారణంబున నింపారవచ్చి తోహృదయంబునందున ముదమెలర్ప । కాశ్మీరజన్మరాగంబు నేత్రంబుల జాగరోద్భవమైన రాగమెలమి । వదనాంబురుహమున సదయాత్మకుండవై లాక్షారసోద్భూత రమ్యరాగ । మనుధరించి తోయందున మోహనాంగ । నీదురాగంబుకన్నను నాదురాగ మధికమనుచును నాతోడనాడునట్టిపలుకులెల్లను సత్యతబరగుసుమ్ము ॥

శా ॥ ఈవీయామినివేళ ప్రాణదయితా యే చ్చోటకేనేగగా। భావంబియ్యెడ నొంచుచుంటి వ యునన్నా కేమియున్తాపసం। భానిత్రాసఘులేదు రాత్రుపలలసత్పర్వాబ్జకాంతిచ్ఛటల్। చేపట్టీరగన బ్జసౌరభల సచ్చీతానిలవ్యాప్తిచెన్ ॥

మ ॥ కనుదమ్ముల్వికసింప నీదు మొగమున్ కం జాక్షి భావింపుమా। తనినిన్బొంద శరీవస్సుఖావహా భవద్వాక్యంబు రానిమ్ముయీ। ఘనతాపంబడ గు న్ప్రియోగదిత్తపై గన్పట్టుకోపంబుద। కిన్నిరూ ఢీన ప్రియమార జల్లనగుచూటిన్ నాపయిన్జల్ల వే ॥

శా ॥ బాలారత్నము నమ్మ్రడైన విభునిన్బా గొప్పతాపేమచే। నాలోకింపదు వల్లభుండు జన తాపాధిక్యతన్బొందునా। లోలుండాళిజనంబు వేడ గను దారోషంబున న్బల్కదీ। జాలంబేల యటం చుబోనసువుల న్గాలించు నట్లుండెడిన్ ॥

శా ॥ ఆనారీమణి వల్కవిన్న పికవాక్యంబు ల్కరోరస్థితిన్। బూనుస్వీనుల కబ్జకాంతిని ముఖాం

భోజంబుతోఁ బోల్పఁగా । హీనం బౌఁగద తత్కృతన్న
యనముల్ వీక్షించి కస్తూరియున । స్నానించం బగు
హేమవల్లి సరియే స్వాతి స్వర్గస్త్రీ దివిసన్ ॥

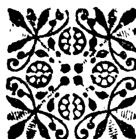
పుష్పబాణ విలాసము.

సంపూర్ణము.

ప్రచురించినవారు,

మంగు వెంకటరంగనాథరావుగారు,

కాకినాడ.

శ్రీ వేంకటేశ్వర విద్యాసాగర ముద్రాక్షరశాల

10515